

Lớp Phật Pháp Buddhaddhamma
Môn học: THĂNG PHÁP PHỔ THÔNG

Bài học ngày 21.4.2023

THĂNG PHÁP TẬP YẾU (ABHIDHAMMATTHASAṄGAHA)

45. Sự Kết Hợp Tâm Với Thuộc Tánh – Tâm Bất Thiện

1. Akusalesu pana lobhamūlesu tāva paṭhame asaṃkhārike aññasamānā terasa cetasikā akusalasādhāraṇā cattāro cā ti sattarasa lobhadiṭṭhīhi saddhiṃ ekūnavīsati dhammā sangahaṃ gacchanti.
2. Tath’eva dutiye asaṃkhārike lobhamānena.
3. Tatiye tath’eva pītivajjitā lobhadiṭṭhīhi saha aṭṭhārasa.
4. Catutthe tath’eva lobhamānena.
5. Pañcame pana paṭighasampayutte asaṃkhārike doso issā macchariyaṃ kukkuccañ cā ti catūhi saddhiṃ pītivajjitā te eva vīsati dhammā sangayhanti. Issā-macchariya-kukkuccāni pan’ettha paccekam eva yojetabbāni.
6. Sasamkhārikapañcake pi tath’eva thīna-middhena visesetvā yojetabbā.
7. Chanda-pīti-vajjitā pana aññasamānā ekādasa akusalasādhāraṇā cattāro cā ti paṇṇarasa dhammā uddhaccasahagate sampayujjanti.
8. Vicikicchāsahagatacitte ca adhimokkhavirahitā vicikicchāsahagatā tath’eva paṇṇarasa dhammā samupalabbhantī ti.

Sabbathā pi dvādas’akusalacittuppādesu paccekam yojyamānā pi gaṇanavasena sattadhā va sangahitā bhavantī ti.

(phần thích văn sẽ được bỏ túc sau)

1. Trong những tâm bất thiện căn tham, tâm thứ nhất có 19 thuộc tánh tương hợp gồm có: 13 thuộc tánh tự tha, 4 thuộc tánh bất thiện biến hành, thuộc tánh tham, thuộc tánh tà kiến ($13 + 4 + 2 = 19$).
2. Tâm (tham) thứ hai, có tác động, cũng tương tự với tham và tà kiến ($13 + 4 + 2 = 19$).
3. Tâm (tham) thứ ba, không có tác động, cũng tương tự gồm 18 thuộc tánh trừ thuộc tánh hỷ. ($12 + 4 + 2 = 18$).

4. Tâm (tham) thứ tư, cũng tương tự (gồm 18 thuộc tánh) với thuộc tánh tham và mạn ($12 + 4 + 2 = 18$).
5. Tâm thứ năm, không có tác động, đi với đi với sân có 20 thuộc tánh tương hợp tương tự như trên, trừ thuộc tánh hỷ, có sân, tật, lặn, hối.
6. Trong 5 tâm có tác động sự tương hợp cũng giống như trên nhưng thêm vào hôn trầm và thuy miên.
7. Trong tâm (si) giao động có 15 thuộc tánh tương hợp gồm 11 thuộc tánh tợ tha, vì trừ ra dục và hỷ cộng với 4 thuộc tánh bất thiện biến hành ($11 + 4 = 15$).
8. Trong tâm (si) nghi hoặc có 15 thuộc tánh như trên nhưng trừ thuộc tánh thắng giải, thay vào đó là thuộc tánh nghi hoặc.

Như vậy tổng cộng 12 tâm bất thiện tương ứng theo 7 cách theo 4 cách tùy trường hợp riêng biệt.

Chú Thích

Nguyên văn của Thắng Pháp Tập Yếu trong phần này có nhiều điều nên lưu ý:

- a. Cách trình bày rất rối rắm. Đối với người mới học có thể theo cách chú thích phía dưới.
- b. Trong các câu có ghi “Tath’eva – cũng tương tự” dễ gây ngộ nhận nhưng phải dịch vì tôn trọng chánh văn
- c. Chú thích cho 12 tâm mà nêu 8 trường hợp và không đề cập đến 4 tâm tham thọ xả có thể gây khó cho người học.
- d. Trong 2 bài học qua có phần “tóm lược” nhưng không dịch vì phần chính đã quá “tóm lược”

Đây là một số điểm người học nên chú ý về 12 tâm bất thiện tương hợp với thuộc tánh:

4 thuộc tánh si phần là si, vô tầm, vô úy, giao động luôn có mặt trong tất cả tâm bất thiện nên gọi là nhóm thuộc tánh bất thiện biến hành.

Những tâm thọ xả, thọ ưu không có thuộc tánh hỷ. Mặc dù thuộc tánh hỷ và thọ hỷ khác nhau nhưng thuộc tánh hỷ chỉ có mặt trong những tâm thọ hỷ.

Những tâm không có tác động (cũng gọi là tâm vô trợ) không bao giờ có 2 thuộc tánh hôn trầm và thuy miên. 2 thuộc tánh này chỉ có mặt trong tâm có tác động (hay hữu trợ) nhưng không nhất định.

Những tâm đi với tà kiến (hay hợp tà) không bao giờ có thuộc tánh mạn. Thuộc tánh mạn chỉ có mặt trong các tâm không đi với tà kiến nhưng không nhất định.

3 thuộc tánh tật, lận, hối có mặt ở trong tâm sân với tánh cách bất định và chỉ có thể 1 trong 3 hiện hữu trong một sát na tâm.

2 tâm si không có thuộc tánh dục vì không gắn bó được với cảnh. Tâm si hoài nghi không có thuộc tánh thắng giải.

Tỳ khuru Giác Đăng biên soạn